

Csak sajnós, hogy nyomasztó anyagi viszonyaink, nem igen engednek meg, még a legszentebb cél elérésére történő újabb kiadásokat sem. Pedig kívánatos, hogy a cél elérve legyen! Csakis evégből merem reményleni, miszerint t. szerkesztő ur megfogja nekem bocsátani, ha — a mint szokás — készpénzsegély adásával részemről nem járulhatván, az ide csatolt s ezennel t. szerkesztő ur rendelkezésére bocsátott tárgyakat vagyok bátor a célra felajánlani.*)

S ha ezt — kiindulva az írás azon szavaiból — „Ha volna stb. adnék aranyt neked“, teszem; mit adhatok, im itt vagyon, — ü g y ü n k — nevében vedd! folytatom. E végből merem reményleni azt is, miszerint t. szerkesztő ur szives közbenjárásával, tán fog valaki akadni Magyarország fővárosában — vagy tán a vidéken — ki e tárgyakat megveheti, s ez által engem, illetőleg a szent célt előbbre segíti! Mely reményem után, legyen szabad azon szívből eredő óhajomnak kifejezést adnom; miszerint: a mily hálával tartozunk az iránt, kinck nevét a leendő alap viselendi, a minő nagyfontosságú ezen alapnak célja; legyen oly nagy a siker! Járuljon e végből minden igaz magyar ember, de főleg magyar erdész a tehetséghez mért segélynyújtással, ez emlék fölállításához!

Kívánja e levél írója:

Marczaleölgyi.

Könyvismertetés.

„Az új erdőtörvény, a törvény szövegével, magyarázattal és irománypéldákkal,“ erdőbirtokosok, közbirtokosok, közigazgatásági bizottságok, alispánok, polgármesterek, városi kapitányok és községi előljárók számára. Irta Kassai Adolf. Ára 1 frt 20 kr.

Ezen czim alatt jelent meg 1879. év második felében Vácson, Serédy G. siketn. iparin. könyvnyomdájában e könyv, melyet e lapok tisztelt olvasóival megismertetni kívántunk.

Bár mennyire elismerjük szerzőnek dícséretre méltó buz-

*) Tisztelt tagtársunk régi ékszereket és ezüst pénzt küldött, melyeket szakértő egyén meghallgatása után fogunk értékesíteni.

A szerk.

galmát és érdekét az erdészeti ügyek iránt, melyet az erdő-törvény alkalmazásának széles köröknek szánt megmagyarázása által tanusít, mégis, azt hisszük, hogy szerző nem volt eléggé tisztában magával, midőn e könyv megírásához fogott, mert ő nézetünk szerint az ahoz megkivántató erdészeti, nemzetgazdászati és matematikai ismereteket nélkülözvén, nem eléggé és nem elég alaposan képesített ezen anyag feldolgozására, melyet a könyv címéhez képest, magának czélul kitűzött.

Szerző az erdei kihágásokban való eljárás megindítására nézve, a tárgyalások vezetésére, az illetékességre nézve, valamint a kártérítési kereset érvényesítésére nézve magyarázataiban ugyan jól használható utmutatást szolgáltat az e téren járatlannak; de a magyarázatok többi részei és főkép azok, melyek magára az erdőre és az ezzel való elbánásra vonatkoznak, oly felületesek és minden szakismeretet oly annyira nélkülözik, hogy inkább arra alkalmasak, miszerint az erdészetben kevésbbé jártast, tévutra vezessék, mintsem hogy annak valami utmutatást szolgáltatnának.

Mi valamennyi szakszerűtlen magyarázat és laikus kifejezés megezáfolásába nem boesátkozhatunk, mert akkor e könyvről egy egész könyvet kellene írni, a mi egy rövid ismeretetés keretén túl terjed; ennélfogva az erdő-törvény ezen magyarázatának csupán csak drasticusabb hibáit akarjuk itt megbeszélés tárgyává tenni.

A 8-ik §-hoz, mely az alomgyűjtésről és szóról-szóra így szól:

A 2-ik §. alá tartozó véderdőkben és a futóhomokon álló erdőkben almot gyűjteni tilos. Szerző erre a következő magyarázatot adja:

„Az alomszedés is az erdei mellékhasznok (kellene lenni mellékhasznalatok) közé sorolandó. Az alomszedésnek is káros befolyása van az erdőkre, mert az alom elhordásával az erdő-

talajról a víz sokkal gyorsabban folyik le, és így nagyobb károkat is okozhat, míg a lombalomnak az erdőbeni hagyása mellett az alom a vizet szivacs képen magába szívja és tartja, és így a víznek lefolyását meggátolja.“

Az ellen a mit a szerző itt mondott, ugyan lényeges kifogásunk nincsen, minélfogva azt csupán csak megtoldani kívánjuk azzal, a mit szerző felemlíteni elmulasztott, t. i. hogy az alomnak az erdőtalajra nézve köztudomás szerint az a szerepe van, mint a mezőgazdaságilag mivelt talajra nézve a trágyának és hogy az alom elhordása által a humusképződés megakadályoztatván, a talaj elsoványodása idéztetik elő.

A 15-ik §-hoz, mely a rovarkárok elleni hatásági intézkedésekről szól, szerző azt mondja, hogy:

„Legszükségesebb dolgok egyike, hogy az erdők a hernyók-, cserebogarak- és más ártalmas rovaroktól megóvassanak, és azoknak elterjedése lehetetlenítették, mert ha a hernyók, cserebogarak és más rovarok meglepik az erdőket, azoknak leveleit végkép elpusztítják, minek nemcsak a fa növéseire káros befolyása van, hanem az ily lepusztított fák nagyobb része ki szokott száradni.“

Író, ugy látszik, csak a lomberdőkben előfordulni szokott rovarkárokat ismeri, és mit sem tud a tűlevelű erdők roppant pusztítóiról, semmit a szúkról (*bostrichus*) és a fenyő ormányosokról (*cureulio*) és ennélfoga nem hallott még semmit azon káros rovarokról, melyek a fák leveleit legkevésbé sem pusztítják, de azért az előbbieneknél nem kevésbé vészthozók lehetnek egész vidékek erdeire nézve. Ennek bizonyítéka gyanánt csak egyet említünk fel, t. i. a *bostrichus lineatus*: ez se a leveleket nem pusztítja, se a fát növekvésében nem akadályoztatja, hanem csak a döntött törzseket lepi meg tömegesen, befurván magát egész 10 s több centiméterig mélyen, s a fának hasznofára való alkalmatosságát ez által tönkre teszi,

(ez utóbbi tulajdonságáról a német elnevezés Nutzholzborkenkäfer), de mindamellett, hogy a leveleket nem bántja, annak elszaporodása ellen a hatósági intézkedések legalább is éppen oly szükségesek, — ha nem szükségesebbek, mint a hernyók és cserebogarak kárainak megakadályozása irántiak.

A 17—24. §§-okhoz, melyek a „Gazdasági üzemtervekről és az erdőtisztek és erdővédek alkalmazásáról“ szólnak, szerző nekünk a következő magyarázatot adja:

„Ezen szakaszoknak célja gátat vetni az erdőpusztításoknak, midőn azt rendeli, hogy minden birtokos köteles rendszeres erdőkezelési tervet készíteni, a mely tervben az erdővágási időszakoknak ki kell tüntetve lenni, és attól eltérni egy erdőbirtokosnak sem szabad, tehát az erdőtulajodnosnak az erdő-tőkével önkéntes szabadsága akképen van korlátolva, hogy csak éppen a fennálló birtokjogi viszonyoknál fogva elkerülhetlenül szükséges famennyiség használtassék fel, és így a tőke megtámadható ne legyen, a tartósan élvezendő kamat mennyisége a pillanatnyi előnyök érdekében tulságosan emelhető ne legyen, tehát ha pl. az erdő 500 hold, a házi szükségre kell évenként 12 öl, az erdőkezelésre és más kiadásra szükséges költségek igényelnek 160 ölet, tehát nem leend szabad legfeljebb 80 ölet kivágnani évenként, e szerint kell azután a vágási időszakokat megállapítani, vagyis kiszámítani, hogy 80 öl fa hány holdból telik ki, ha egy holdon 30 öl fa terem, tehát 340 öllel elosztván az 500 holdat, kijön 25, tehát 25 évi turnusra leend a vágási időszak felosztva. Ettől azután eltérni nem szabad“.

Már ezt a magyarázatot magyarázza meg nekünk a ki tudja. Mi szerény erdészeti felfogásunkkal ilyen badarat megérteni képesek nem vagyunk, ennélfogva kénytelenítve vagyunk kijelenteni, miszerint hálás köszönettel tartoznánk Kassay tisztelt ügyvéd urnak, ha az általa ajánlott üzemberendezési

módról nekünk némi felvilágosítást adni sziveskednék. De menjük tovább.

Az erdőtörvény 102. §-a szóról szóra így szól:

„Legeltetési kihágás esetében, a kártérítési összeg a 100. §-ban megszabott pénzbüntetés felénél és ha az, az említett szakasz 1—7. pontja alatt felsorolt állatokkal 15 éven alúli vagy laza talaju erdőben, vagy nedves időjáráskor történt, vagy ha a kárttevő egy napnál tovább legeltetett, annak teljes összegénél kevesebb nem lehet.“

Ezen §-hoz a magyarázatot Kassay ur ekként írja meg:

„A 102. §. értelmében 15 éven alóli állatokkal legeltetésnél a kártérítési összeg kevesebb nem lehet a 100. §. szabott pénzbüntetés felénél, p. o. ha a pénzbüntetés a ló után 4 frt, a kártérítési összeg 2 frtnál kevesebb nem lehet. A többi állatokkal legeltetésnél az okozott kár kártérítési összege a pénzbüntetés egész összegénél nem lehet kevesebb.“

Szerző szerint egy 15 éven alóli állat tehát kevesebb kárt okoz az erdőben, mint egy 15 évnél korosabb állat és ennél fogva, hogy ezen, Kassay ur szerint a kártérítési összeg megállapítására nézve irányadó körülmény megállapítható legyen, az erdésznek egyszersmind baromrovossági tudományokat is kellene hallgatnia, hogy megismerje biztosan, vajjon a tilosban legelt ökör, ló stb. elérte-e már a 15. évet avagy még nem?

Végre még egyet kell felemlitenünk. Az eltulajdonított dolog értékének és a kártérítési összegnek, valamint a hajtópénznek megállapítása végett az új erdőtörvény értelmében mindenik közigazgatósági bizottság saját területe számára, a kir. erdőfelügyelőkkel egyetértve, egy érték- és árszabályzatot alapít meg és azt a földmivelés-, ipar- és kereskedelmi miniszternek jóváhagyás végett felterjeszti s jóváhagyás után közhirré teszi.

Szerző ur az ilyen árjegyzék megállapításánál zsinórmér-

tékül szolgálandó egy árjegyzéket közöl könyvének 71—75-ik lapjain. Ezen munka oly annyira silány, hogy beillenék ugyan mintának arra nézve, hogy minőnek nem szabad lennie egy érték- és árjegyzéknek, de nem arra nézve, hogy minő legyen az.

Az árszabály első részének feliratából, mely így szól: „I. Tértmértékek tömegtartalma“ lehet már a szerzőnek matematikai ismereteire következtetni. Ő a tértmértékek tömegtartalmát akarja kiszámítani, ez oly vállalat, melyre még Archimedes sem vállalkozott volna, de egyáltalán senki sem eddig Kassay ügyvéd uron kívül, minthogy mindenki kép-telenségnek tartja.

Hogy mikép számítja szerző ezen árszabályban a régi ölet (ugy látszik, hogy a bécsi ölet érti) köbméterekre át, ezt nekünk megmagyarázni szinte talán csak ő tudhatná, mert azt, hogy p. o. miképen tartalmazhat „egy 108 köblábat tartalmazó ö 3 köbdecimétert és 456 centi tért“ azt e lapok tisztelt olvasói közül alig fogja valaki megfejtteni.

Az ezután következő szakaszok magyarázatainál is úgy, mint az előbb említettekénél, az erdőtörvény határozatainak az erdőre vonatkozó oldala szakismeret teljes hiányában szerző által vagy teljesen elhanyagolva és legfeljebb felületesen érintve, vagy egészen helytelenül értelmezve lett. A könyvet ennél fogva se erdészeknek, sem pedig erdőbirtokosok, közigazgatási bizottságok, alispánok, polgármesterek, városi kapitányok és köz-ségi előljáróknak, kik számára írva van, épen nem ajánlhatjuk. *)

Az új erdőtörvény magyarázója ezeknél fogva tehát, mielőtt könyvét a kiadónak adta át, mindenesetre jobban tette volna, ha magyarázatainak szakbeli oldalát illetve egy tekintélyes erdészeti szakemberhez, a kikben, hála Istennek, mai napság Magyarországon sem szűkölködünk, fordult volna felvilágosi-

*) A mihez részünkről is kénytelenek vagyunk csatlakozni.

A szerk.

tást és utbaigazítást kérendő, mert egy erdőtörvény magyarázásához, hogy ez használható legyen, mégis csak egy kis erdészeti szakismeret is megkívántatik.

De így szokott az minálunk még lenni; azt az erdészeti tudományt igen könnyű szerrel elsajátíthatónak vélik sokan. Ha valaki egynéhányszor a szép zöld erdőben megfordult, egynéhányszor az erdőben jól mulatva talán már egyszer jó zsványpecsenyét is evett ott, vagy talán már pláne azt elkészíteni is tudja, azt hiszi, hogy ő az erdők mikénti növekvésének, használatának és tenyésztésének titkait is már elleste és már megmondhatja a világnak, hogy „mikép, mely korban és mennyit vághat az 500 holdas erdő birtokosa a nélkül, hogy az erdőtőke a mellett meg ne támadtassék.”

Hogy tehát az ügyvéd ur nem kérte szakértő erdész tanácsát és felvilágosítását, abból könnyen csak azt lehet következtetni, hogy ügyvéd létére erdésztől tanácsot kérni nem lehetett inyére, pedig főtanodán végezte ez is csak úgy, mint amaz tanulmányait és az egyiktől is csak úgy kívánják meg a szakbeli államvizsgát, mint a másiktól; az erdésznövendék pedig mindemellett még arra is van kötelezve, hogy az akademián vizgát is tegyen. A kiképeztetésben tehát különbség nincsen, a nyert kiképeztetés alkalmazása pedig mindég csak az illető egyén függvénye.

A 170., 8. r. oldalból álló könyv külső kiállítását illetőleg meg kell jegyeznünk, hogy nyomtatása sok kívánni valót enged, a mennyiben csak úgy hamarjában számítva, 70 sajtóhibát találtunk benne, melyekből mintegy 30 a törvény szövegére és mintegy 40 a magyarázatokra esik, ezek közül pedig oly erős hibák is fordulnak elő, hol egész szó van kihagyva, miáltal a mondat gyakran értelmetlenné válik.

Klein Ödön, erdőrendező.